

WANDELNET

Altijd in beweging

De wandelaar in beeld

“Nederland mooier maken voor wandelaars! Wandelnet wil stad en land toegankelijker en aantrekkelijker maken voor wandelaars. Wandelnet legt daarbij de focus op beleving van de omgeving en de ‘fun-factor’ van wandelen. Wij maken werk van wandelen, omdat wandelen leuk en gezond is, bijdraagt aan economische ontwikkeling en een duurzame samenleving.”

Inhoudsopgave

Ter introductie	3
1. Basisinfrastructuur	5
A. LAW's en Streekpaden	5
B. Innovatie landelijk routenetwerk	6
C. Kwaliteit wandelroutenetwerk	8
D. Routedatabank	10
2. Toepassing en gebruik	12
A. Wandelnet.nl	12
B. Routeplanner en app	13
C. Voor professionals	13
3. Kennis en monitoring	
A. Nationale Wandelmonitor Jongeren en wandelen	14
B. Kennisbijeenkomst 'kwaliteit en waardering wandelnetwerk	15
4. Belangenbehartiging en lobby	
A. Twaalfstal en belangen in de provincie	16
B. Advies	16
C. Projecten en campagnes	18
5. Afzender Wandelnet	20

Ter introductie

Het plan van Wandelnet heet niet voor niets 'de wandelaar in beeld'. Bij Wandelnet zorgen we ervoor dat de wandelaar centraal staat en ook centraal blijft staan. De opbouw in het routedeel van ons werk bestaat uit drie lagen: de basislaag bestaat uit de routes zelf ('basisinfrastructuur') die we met meer dan 1.000 vrijwilligers op basis van de kwaliteitscriteria onderhouden. De laag die er bovenop ligt, is de 'belevingslaag': of wel het verhaal achter de route, de beleving van de regio door de wandelaar en de thematische insteek. De laag die er onder ligt: de kwaliteit van de routes en paden die we door onze belangenbehartigersinzet steeds weer (doen) verbeteren. In al dat werk, zijn de provincies belangrijke partners: als beleidsmaker, als financier en als mede-afzender!

Context

Het voorstel 'De wandelaar in beeld' komt voort uit een gezamenlijk verzoek van 12 provincies aan Wandelnet dat is gebaseerd op de notitie 'landelijke rolverdeling recreatieve wandel- en fietsnetwerken' van 30 april 2019. Uitgangspunt is dat alle provincies de basis van deze activiteiten afnemen. De formele afspraken worden met iedere provincie afzonderlijk vastgelegd, zowel voor dit voorstel als voor eventueel aanvullende wensen. Op basis van de financiële bijdragen van

12 provincies en het ministerie van IenW werkt Wandelnet aan de uitvoering van het meerjarenprogramma 'De wandelaar in beeld'. Met trots en plezier geven we door middel van deze tussentijdse rapportage inzicht in de activiteiten die we hebben uitgevoerd en dat doen we dit keer in een nieuw jasje. Deze inhoudelijke tussentijdse rapportage voor 2023 in de nieuwe huisstijl van Wandelnet volgt de vaste indeling van het plan 'De wandelaar in beeld' en zoomt in op:

1 Basisinfrastructuur routes

2 Toepassing en gebruik

3 Kennis en monitoring

4 Belangenbehartiging en lobby

Effecten

De onderliggende doelstellingen van het plan 'De wandelaar in beeld' zijn meerledig. Door de uitvoering van deze activiteiten bereiken we met steun van jullie provincie de volgende effecten:

- **Producten die aansluiten bij wandelwensen:** door het (inter)nationale merk van wit-rood gemarkeerde Lange-Afstand-Wandel-paden en geelrood gemarkeerde Streekpaden bieden we meer dan 12.000 kilometer topkwaliteits-routes in Nederland.
- **Hoge kwaliteit wandelinfrastructuur:** door de koppeling van onze inzet als belangenbehartiger aan ons werk als route-ontwikkelaar en onderhouder zorgen we continu voor het optimaliseren van de kwaliteit van de routes, óók ten dienste van andere wandelnetwerken.
- **Beleid van provincies uitvoeren en adviseren over nieuw, liefst integraal beleid:** door onze aanpak kunnen we provincies ontzorgen als uitvoeringsorganisatie en kunnen we tegelijkertijd met onze kennis, cijfers en ervaring vanuit een adviesrol bijdragen aan provinciale beleidsontwikkelingen op het gebied van wandelen.
- **Faciliteren routebureaus:** door complementair te werken aan regionale routebureaus voegen we waarde toe door onder andere ondersteuning in het veld, het creëren van landelijk bereik, het delen van kennis en cijfers, het faciliteren van tools en het verstrekken van advies op maat.
- **Efficiënte aanpak:** door samen te investeren in landelijk onderzoek, één meldpunt, een uniforme website, een bundeling in een gezamenlijke routedatabank en het schaalbaar maken van pilots wordt er efficiënt gewerkt aan wandelen in Nederland.
- **Maatschappelijk relevant:** door de inzet van meer dan 1.000 vrijwilligers staan we met beide benen op de grond in de regio en weten we precies wat er speelt door inzet van mensen die maatschappelijk relevant (vrijwilligers)werk willen leveren.

En dat alles uiteindelijk met als doel: meer gelukkige wandelaars! Daarom is het belangrijk dat alle provincies en de rijksoverheid bijdragen aan deze opgave, omdat juist in die samenwerking de effecten het grootst zijn. Heel hartelijk dank voor jullie bijdrage daaraan. Vanzelfsprekend staan we open voor nadere toelichting, vragen of specifieke wensen voor de aankomende jaren.

Namens alle collega's en vrijwilligers van Wandelnet,

Ankie van Dijk, directeur Wandelnet
06 33342113 | avandijk@wandelnet.nl

Voor iedere provincie heeft Wandelnet een speciale overzichtspagina gemaakt als tussentijdse rapportage voor 'De wandelaar in beeld'. Benieuwd naar de cijfers voor jouw provincie? Kijk op www.wandelnet.nl/overzicht-provincieplannen of scan de QR code!

Basisinfrastructuur

Het fundament van het werk van Wandelnet ligt in de basisinfrastructuur van de routes. Duidelijke markeringen, verdieping door het toevoegen van beleving en het proces om samen met meer dan 1.000 vrijwilligers in het land de kwaliteit van wandelroutes op orde te houden! Vanuit haar visie voert Wandelnet dagelijks activiteiten uit op duizenden kilometers route om zo de kwaliteit te borgen die hoort bij onze merkbelofte en kwaliteitscriteria. Of het nu gaat om het onderhouden van de markeringen, het beschermen van de paden of het bieden van kennis en expertise op het gebied van wandelroutes. Wandelnet is een autoriteit op het gebied van wandelen. Het afgelopen jaar leverde dat een nieuw Streekpad op, ontstonden er innovatieve pilots op bestaande routes en werd het Streekpad Betuwepad genomineerd voor wandelroute van het jaar.

A LAW's en Streekpaden

Wandelnet beheert en ontwikkelt samen met collega-organisatie Nivon Natuurvrienden meer dan 12.000 km Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden. Dit landelijke netwerk is te herkennen aan de wit-rode en geelrode markeringen die internationaal herkenbaar zijn en merkrechtelijk zijn gedeponneerd. Het borgen van de kwaliteit van de wandelroutes is één van de basisaspecten van Wandelnet en zorgt voor een toekomstbestendig product en bovenal: tevreden wandelaars! Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden zijn een 'merk' met bijbehorende merkbeloften. De kwaliteitscriteria van Wandelnet, gebaseerd op Europese richtlijnen, liggen daar altijd aan ten grondslag. Om de kwaliteitscriteria van de basisinfrastructuur te borgen voert Wandelnet dagelijks activiteiten uit op de routes, bestaande uit:

- Dagelijks onderhoud van markering in het veld in twee richtingen, zowel proactief als reactief
- Oplossen van knelpunten en barrières
- Routebeschrijvingen actueel houden (in twee richtingen, en in tekst)
- Routelijnen in routedatabank en cartografie actueel houden
- Blijvend toestemming regelen (contacten met particuliere eigenaren, terreinbeheerders en overheden)
- Website actueel houden op content over routes
- Dagelijkse coördinatie en begeleiden van vrijwilligers; faciliteren van het werk en aanspreekpunt zijn
- Verzorgen van opleiding en voorzien van deugdelijk materiaal
- Organiseren van vrijwilligersbijeenkomsten vanuit waarderingsoogpunt

Onderhouden basisinfrastructuur

Vanuit het hoofdkantoor in Amersfoort coördineert en faciliteert Wandelnet dagelijks meer dan 1.000 vrijwilligers die actief zijn in het veld. De vrijwilligers verzorgen het beheer en onderhoud van hun eigen deel van een Lange-Afstand-Wandelpad of Streekpad. De vrijwilligers zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de wandelroute en zorgen ervoor dat de routes probleemloos, in beide richtingen bewandeld kunnen worden. Jaarlijks vindt er een schouw plaats door de vrijwilligers, waarbij de route actief gecheckt wordt aan de hand van de eerdergenoemde kwaliteitscriteria. Daarnaast reageren de vrijwilligers proactief op meldingen die binnenkomen via het Meldpuntroutes.nl (zie hoofdstuk: 'kwaliteit wandelroutenetwerk'). De vrijwilligers zorgen na een melding voor een passende oplossing in het geval van onregelmatigheden op de route of schakelen met het hoofdkantoor als een passende oplossing niet voor de hand ligt. Ieder pad heeft één of meerdere werkgroepen afhankelijk van het aantal kilometers, gecoördineerd door een eigen padcoördinator. De padcoördinator is de spil en zorgt voor goede communicatie met alle belanghebbenden: hoofdkantoor Wandelnet, padwerkgroepen, routebureaus en grondeigenaren. Het oplossen van barrières hangt daarbij nauw samen met de uitvoering van 'ons twaalfstal belangenbehartigers' die actief zijn in de provincie en politiek invloed kunnen uitoefenen voor wandelaars daar waar nodig is (zie hoofdstuk: 'belangenbehartiging en lobby').

Ontwikkeling LAW's -en Streekpaden

Het afgelopen jaar presenteerde Wandelnet één nieuw Streekpad als toevoeging op het al bestaande aanbod van Streekpaden namelijk het schitterende Betuwepad. Het aanbod van Streekpaden komt daarmee op 21 wandelroutes. Het nieuwe 'Betuwepad' is een oer-Hollandse toevoeging aan het landelijk wandelnetwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden in Nederland. Een schitterend wandelroute langs de mooiste fruittuinen van ons land. Nergens in ons land wordt er namelijk zoveel fruit geproduceerd als in de Betuwe. Bloeiende bloesems, slingerende rivieren, uiterwaarden, Flipje en karakteristieke stadjes vormen het decor van jouw wandeling. Het totaal aantal kilometers aan LAW's en Streekpaden in Nederland is in 2022 met ruim 146 kilometer vergroot. De teller staat inmiddels op bijna 4.500 kilometer aan Streekpaden en meer dan 12.000 km aan Lange-Afstand-Wandelpaden.

Nominatie wandelroutes

Het Streekpad Biesboschpad deed in 2022 mee voor de titel 'Wandelroute van het jaar'. Het Streekpad van maar liefst 169 kilometer lang greep helaas net naast de titel maar behaalde wel een mooie top-5 notering. Voor 2023 is het Betuwepad genomineerd voor de titel van 'Wandelroute van het jaar'! De wandelroute zit inmiddels bij de laatste vijf wandelroutes die meedoen voor de titel. Met veel belangstelling kijkt Wandelnet uit naar de uitverkiezing in februari die plaatsvindt tijdens de 'Fiets- en wandelbeurs'. Waar Wandelnet zelf als autoriteit op het gebied van wandelen natuurlijk niet kan ontbreken.

Vrijwilligersbijeenkomsten

Het faciliteren en coördineren van vrijwilligers is een belangrijk onderdeel van het werk van Wandelnet. Wandelnet heeft een opleiding beschikbaar gesteld voor nieuwe en bestaande vrijwilligers om ervoor te zorgen dat de kwaliteitscriteria van de routes geborgen blijven. Dat doen we meerdere keren per jaar. In de cursus wordt uitgelegd hoe je dient te markeren en waar je als medewerker routekwaliteit allemaal op moet letten. Wandelnet is ontzettend trots en zuinig op haar vrijwilligers en biedt hun graag de juiste kennis, handvatten en tools om het werk te kunnen uitvoeren. De vrijwilligers zijn immers onze ogen, oren, handen en voeten in het veld. Om dankbaarheid uit te spreken en de vrijwilligers ook mee te nemen in de strategische keuzes van Wandelnet voor organiseerde we in maart de jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst. Centraal deze dag stond de boodschap 'Van bescheiden naar trots': hoe doen we het nu als Wandelnet zijnde, waar mogen we met ze allen best wel trots op zijn en hoe kijken we naar de toekomst? Allemaal vragen die aanbod kwamen tijdens deze dag. Daarnaast organiseerde Wandelnet in oktober ook een bijzondere inspiratiedag voor de vrijwilligers als bedankje voor hun inzet het afgelopen jaar. Flip van Doorn, schrijver van het boek 'De eerste wandelaar' gaf deze dag een bijzondere lezing over het ontstaan van wandelen i.c.m. zijn boek. Ook hadden vrijwilligers deze inspirerende dag

de mogelijkheid om verschillende gave workshops over wandelen te volgen.

B Innovatie landelijk routenetwerk

Wandelnet heeft, mede door de toegenomen populariteit van wandelen in de afgelopen jaren, veel nieuwe wandelaars mogen verwelkomen! Dit leverde tegelijkertijd vanuit diverse wandelaars ook een stroom aan nieuwe ideeën voor wandelroutes op. Hoe enthousiast en spontaan deze nieuwe ideeën en verzoeken ook worden ingestuurd, soms moeten we simpelweg 'nee' zeggen. Wandelnet hanteert vanuit haar meerjarenstrategie voor komende jaren een heldere visie op het ontwikkelen van wandelroutes. Vanuit deze visie is het vertrekpunt dat Nederland inmiddels beschikt over een hoge dekkingsgraad als het gaat om langeafstand wandelroutes. De inzet ligt daarom meer op verdieping en innovatie van bestaande wandelroutes. De focus ligt hierbij op een aantal aspecten als de beleefbaarheid en de kwaliteitscriteria van de routes. Hiervoor heeft Wandelnet een afwegingskader ontwikkeld zodat het jaarlijks een aantal routes herziet op basis van deze aspecten en zo sneller en beter kan inspelen op de

toegenomen vraag naar wandelroutes en wensen van nieuwe wandelaars. In 2022 zijn we daarom gestart met de herziening van het Hertogenpad, Pionierspad, Romeinse Limespad en het Maas- en Peelliniepad. De activiteiten voor innovatie op het landelijke wandelroutenetwerk bestaan uit:

- Analyse maken voor verdieping bestaande LAW's en Streekpaden
- Thematiek van wandelroutes uitlichten door toevoegen van belevingslagen
- Nieuwe product markcombinaties in combinatie met wandelroutes
- Doen van marktonderzoek en monitoring ten behoeve van doorlopende innovatie
- Innoveren door toevoegen van nieuwe techniek voor toepassing en gebruik
- Doorontwikkeling LAW 2.0 vanaf 2022 en verder

Rondwandelingen

Vanuit Wandelnet zijn we druk bezig om het wandelen over een Lange-Afstand-Wandelpad of Streekpad laagdrempeliger en zo ook toegankelijker te maken voor (nieuwe) beginnende wandelaars. Veelal blijken de lange afstanden van de huidige wandelroutes nogal eens een drempel voor beginnende wandelaars om te starten. Wandelnet heeft een nieuw aanbod gecreëerd van rondwandelingen die makkelijk vanuit huis gelopen kunnen worden, perfect voor wandelaars die willen wandelen tijdens een thuiswerkdag of in de eigen omgeving een blokje om willen lopen. Met behulp van de vrijwilligers heeft Wandelnet in iedere provincie rondwandelingen ontwikkeld door bestaande Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden met elkaar te verbinden, aangevuld met trajecten van de regionale wandelnetwerken. Al deze rondwandelingen zijn gebaseerd op gemarkeerde routes en zijn voorzien van een kaart, digitale routelijn, basale routebeschrijving en POI's langs het traject. De korte rondwandelingen zijn een enorme hit en

spreken een nieuwe doelgroep van beginnende wandelaars aan. Daarnaast zijn de huidige Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden nu ook opgeknipt in losse dagwandelingen en daardoor toegankelijker voor wandelaars die slechts één dag willen wandelen en niet meerdaags. Per provincie zijn er meerdere rondwandelingen en dag wandelingen beschikbaar gesteld die wandelaars makkelijk vanuit huis kunnen lopen. De rondwandelingen en dagwandelingen zijn een schitterend praktijkvoorbeeld ter illustratie van de vernieuwde visie van Wandelnet op het gebied van routes.

Innovatie en marktonderzoek

Naast het beschikbaar stellen van de rondwandelingen en dag wandelingen startte Wandelnet in 2022 ook met het doorvoeren van vernieuwing en innovatie op bestaande routes. Een innovatiewerkgroep van vrijwilligers dacht mee over routevraagstukken die een andere, vernieuwende kijk vragen op de routes dan tot dusver. Onder andere over hoe verdieping en innovatieve toepassingen op bestaande routes ervoor kunnen zorgen dat het bestaande routeaanbod in de toekomst beter aansluit bij de vraag vanuit de jongere doelgroep. Een nieuwe doelgroep die het wandelen helemaal heeft ontdekt. Veelal de belangrijkste uitkomst van deze sessies was dat jongeren meer

activiteit en afwisseling in een wandeling zoeken. Bijvoorbeeld door het toevoegen van nieuwe technieken in toepassing en gebruik. Aanvullend op de uitkomsten uit de werksessies heeft Wandelnet in 2022 in samenwerking met ANWB het onderzoek 'Jongeren en wandelen' uitgevoerd. Het onderzoeksrapport helpt beide organisaties om beter inzicht te krijgen in de nieuwe doelgroep jonge wandelaars. Wat motiveert jongeren om te wandelen, hoe laten jongeren zich inspireren voor een wandelroute en waar zijn zij naar op zoek tijdens een wandeling? Zie voor meer informatie hoofdstuk 3 'Kennis en monitoring'.

Doorontwikkeling LAW 2.0

In 2022 is Wandelnet verdergegaan met de doorontwikkeling van LAW 2.0. Door het toevoegen van nieuwe informatieve en inspirerende video's én podcasts op al bestaande wandelroutes. Deze tools dienen als extra belevingslaag het verhaal en bijbehorende thema van een wandelroute nog eens extra uit te lichten. De video's en podcasts dienen wandelaars vooraf, maar ook tijdens een wandelroute extra te inspireren m.b.t. tot de omgeving en hoogtepunten onderweg. Zo kunnen we wandelaars aan de hand van een QR-code in het veld nog beter het verhaal vertellen dat hoort bij het thema van een wandelroute. Informatieve inzichten over de omgeving en de geschiedenis van een thema worden uitgelegd aan de hand van inspirerende video's en podcasts. Centraal hierin staat de beleving, het thema van de wandelroute en informatie over hoogtepunten die wandelaars onderweg kunnen tegenkomen. Interessante beelden en mooie verhalen vertellen je alles wat je als wandelaar wilt weten over onder meer de steengroeve, de beken en de steenuilen. De eerste video's voor het Marskramerpad, Streekpad Westfriese Omringdijk en Pionierspad zijn inmiddels opgeleverd en staan online. Daarnaast zijn er voor het Pionierspad nieuwe rondwandelingen ontwikkeld die het beste van de provincie Flevoland laten zien. De samenwerking met terrein eigenaren voor de podcasts en

video's was hierbij verrassend te noemen en laten afzenderschap van de mooie beleefelementen van het gebied. Wandelnet beschouwt bovenstaande projecten als pilots en gaat deze ook komende periode monitoren om te kijken of de tools aanslaan. Voor de toekomst is het onderdeel van de visie van Wandelnet om steeds meer de beleving op bestaande wandelroutes uit te lichten via dit concept. Vanuit meerdere regio's is inmiddels belangstelling getoond!

C **Kwaliteit wandelroutenetwerk**

Het borgen van de kwaliteit van routes is één van de basisaspecten van Wandelnet en zorgt voor een toekomstbestendig product en bovenal: tevreden wandelaars! Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden zijn een 'merk' met bijbehorende merkbeloften, herkenbaar aan het wit-rood en geel-rood. De kwaliteitscriteria van Wandelnet, gebaseerd op Europese richtlijnen, liggen daar altijd aan ten grondslag. Het netwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden sluit immers aan op een Europees wandelnetwerk over de grens. Het op orde houden van de kwaliteit van het wandelroutenetwerk hangt daarnaast nauw samen met een andere kerntaak van Wandelnet, namelijk 'belangenbehartiging'.

De belangenbehartigers van Wandelnet zorgen er voor dat bestaande wandelroutes toegankelijk blijven zonder kwaliteitsverlies op een route. Barrières en knelpunten die opspelen door veranderende omgevingsinvloeden worden voor wandelaars opgelost, waarbij Wandelnet steeds naar verbeteringen zoekt voor de wandelinfrastructuur in Nederland. De activiteiten voor het borgen van de kwaliteit van de wandelroutes bestaan uit:

- Ontwikkelen, toepassen en borgen van kwaliteitscriteria
- Toezicht houden op merk- en licentiegebruik wit-rood en geelrood
- Inzet voor het oplossen van barrières
- In iedere provincie minstens een belangenbehartiger actief
- Trainen en motiveren van vrijwilligers op het werken volgens de kwaliteitscriteria
- Synchroniseren van landelijke en regionale routenetwerken door doorlopend contact met routebureaus
- Continu inzetten en gebruiken meldsysteem via Meldpuntroutes.nl voor wandelaars
- Blijvende toegang garanderen op de routes door in gesprek te gaan met particulieren en terreineigenaren

Meldpuntroutes.nl

De hoge kwaliteit van de routes die past bij de eerdergenoemde merkbeplofte draagt bij aan de uitstraling, aantrekkelijkheid én toegankelijkheid van een regio. Meldpuntroutes.nl is daarbij hét instrument om de kwaliteit van de wandelroutes op orde te houden en te borgen. Via de online tool kunnen wandelaars meldingen plaatsen van onregelmatigheden die zij tegenkomen op het routenetwerk. Het team routekwaliteit bestaande uit vrijwilligers, aangestuurd door een professionele kracht van Wandelnet zorgt voor ondersteuning van de pad coördinatoren bij het oplossen van de meldingen. Het team ondersteunt ook in het geven van cursussen aan nieuwe vrijwilligers en adviseert werkgroepen over de routekwaliteit (markeren, routebeschrijving, afstemming met wandelnetwerken). Samen met het Fietsplatform, mede-eigenaar van het meldpunt, verzorgt Wandelnet het technisch beheer. Zo vindt er continu doorontwikkeling plaats om het gebruiksgemak van het meldpunt te vergroten en verder te optimaliseren.

Start onderzoek waardering en kwaliteit wandelnetwerken in Nederland

In 2022 is Wandelnet gestart met het verkennen van de mogelijkheden om jaarlijks een kwaliteit- en waarderingsrapport uit te brengen met betrekking tot de wandelnetwerken per provincie. Inmiddels zijn vier van de twaalf routebeheerders uit de verschillende provincies aangehaakt. In het onderzoek wordt ingezoomd op hoe wandelaars de kwaliteit van de wandelnetwerken op provincieniveau waarderen. Het adviesrapport dient de routebeheerders handvatten te geven om in de toekomst verbeteringen door te voeren voor het wandelnetwerk in de eigen provincie. De insteek van het onderzoek is voor alle provincies hetzelfde, waardoor het straks mogelijk is om de resultaten met elkaar te vergelijken en te benchmarken. Overigens zonder onderlinge competitief verband, er worden dus geen prijzen uitgedeeld. De verwachting is dat de overige provincies en routebureaus in de toekomst ook zullen aanhaken bij succes. Daarnaast hebben de provincies binnen het onderzoek de mogelijkheid om extra vragen op te nemen die specifiek van belang zijn voor de eigen provincie. Voor meer informatie zie hoofdstuk 3 'Kennis en monitoring'.

Meldingen en oplossingen

Het meldpunt is één van de belangrijkste instrumenten om de kwaliteit van het routenetwerk continu op orde te houden. Via het meldpunt doen wandelaars melding van onregelmatigheden op routes. Als de melding betrekking heeft op een LAW of Streekpad dan zorgen de vrijwilligers van Wandelnet en Nivon in het veld voor een passende oplossing. Gaat het om een wandelnetwerk dat niet in het beheer valt van Wandelnet wordt de melding doorgegeven naar de betreffende organisatie. Ook het afgelopen jaar hebben de vrijwilligers weer een grote bijdrage geleverd. Maar liefst 3.366 meldingen wamen er het afgelopen jaar binnen, hiervan zijn er inmiddels 2.849 opgelost. In onderstaande tabel een overzicht van alle meldingen en oplossingen per regio.

	Meldingen	Opgelost
Groningen	144	125
Friesland	151	132
Drenthe	175	171
Overijssel	1316	1094
Gelderland	183	134
Flevoland	10	8
Utrecht	218	210
Noord-Holland	539	518
Zuid-Holland	310	185
Noord-Brabant	143	107
Zeeland	33	27
Limburg	48	44
Totaal	3366	2849

Afspraken over markeringen

Nederland beschikt inmiddels (bijna) over een landelijk dekkend wandelnetwerkensysteem. De wandelnetwerken zijn relatief nieuwe vormen van routing. Bij de ontwikkeling fungeert het

landelijk routenetwerk van Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden vaak als ruggengraat in een gebied. Langs deze routes vind je de routepaaltjes van de regio en op de lokale dragers vind je de markeringen van Wandelnet. Over de markeringen zijn het afgelopen jaar samen met de routebureaus afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het voordeel van een dergelijke samenwerking is dat direct helder is wie waar verantwoordelijk voor is. Daarnaast draagt het ook bij aan de kwaliteitsverbetering van de routes. Het zorgt er namelijk voor dat zowel pad coördinatoren als routebeheerders op de hoogte gesteld worden bij meldingen over onregelmatigheden en zij kunnen gezamenlijk optrekken om de meldingen op te lossen. Een voorbeeld in de praktijk is de nieuwe bewegwijzering van wandelroutes in de Provincie Utrecht, waarbij markeringen aangebracht worden op een gezamenlijk handwijzer.

NS-wandelingen

Het openbaar vervoer kwam in 2022/2023 gelukkig weer aardig op gang nadat het een hele poos vrijwel stil had gelegen. Redenen genoeg om het lanceren van nieuwe NS-wandelingen weer te hervatten. In 2022 verwelkomde Wandelnet de nieuwste NS-wandeling 'Valkenburg aan de Geul'. Een parel van een wandelroute door het schitterende Limburg, hier waan je je

simpelweg even in het buitenland. Dat het aantal reizigers via het openbaar vervoer dit jaar weer aantrok zien we gelukkig ook terug in het aantal keren dat de NS-wandelingen zijn gedownload via Wandelnet. Waar in 2021 de NS-wandelingen 36.370 downloads behaalde, is dat gegroeid tot maar liefst 40.660 downloads in 2022. Een stijging van maar liefst 11.8%. Ook de OV-stappers blijven populair, helaas ziet Wandelnet wel een daling in het aantal downloads t.o.v. het afgelopen jaar. Waar de OV-stappers in 2021 goed waren voor 66.072 downloads was dat in 2022 iets minder, namelijk 50.650 downloads. Deels te verklaren doordat Wandelnet de OV-stappers zelf minder hard communiceert, omdat delen van deze wandelroutes niet onderhouden worden. Toch blijven ze ongekend populair onder avontuurlijke wandelaars.

D Routedatabank

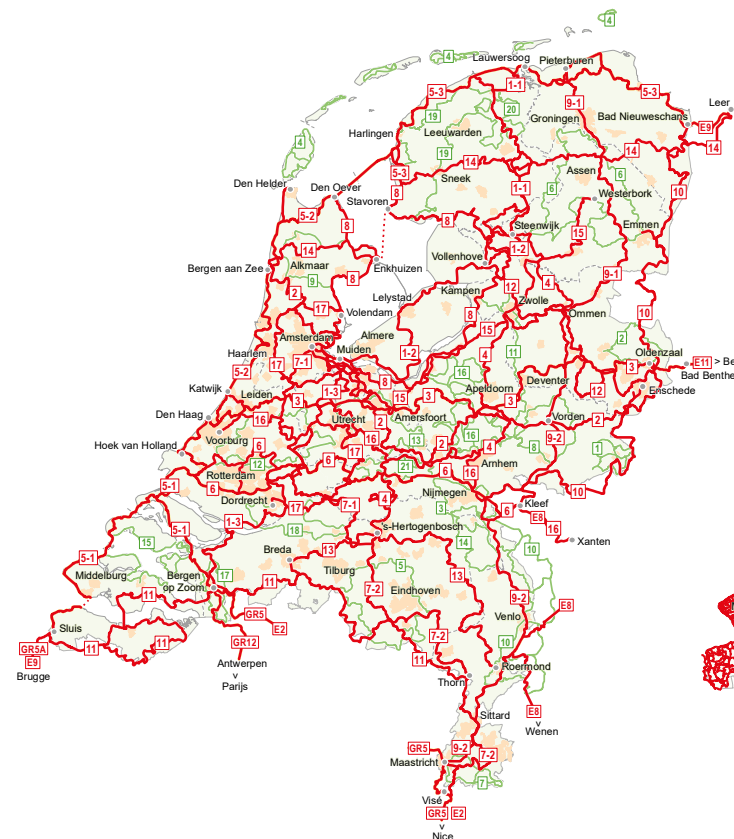
De landelijke Routedatabank is een geografisch informatiesysteem (GIS) waar recreatieve routes centraal worden verzameld, zo nodig bewerkt en ontsloten voor beheer, belangenbehartiging en beleid. Dankzij de koppeling met brondata van derden worden gegevens van tienduizenden kilometers routenetwerk op één plek voor heel Nederland verzameld en gedistribueerd. In 2022 zijn vrijwel alle regionale wandelnetwerken aangesloten bij de Routedatabank waarin Wandelnet een coördinerende rol vervult. De activiteiten voor de Routedatabank bestaan uit:

- Verzorgen van technisch beheer
- Verzamelen, actueel houden en eventueel verrijken van brondata en data van derden (voor wandelen)
- Doorontwikkelen van de routedatabank als instrument (bijvoorbeeld voor overige vormen van recreatie zoals varen en paardrijden)

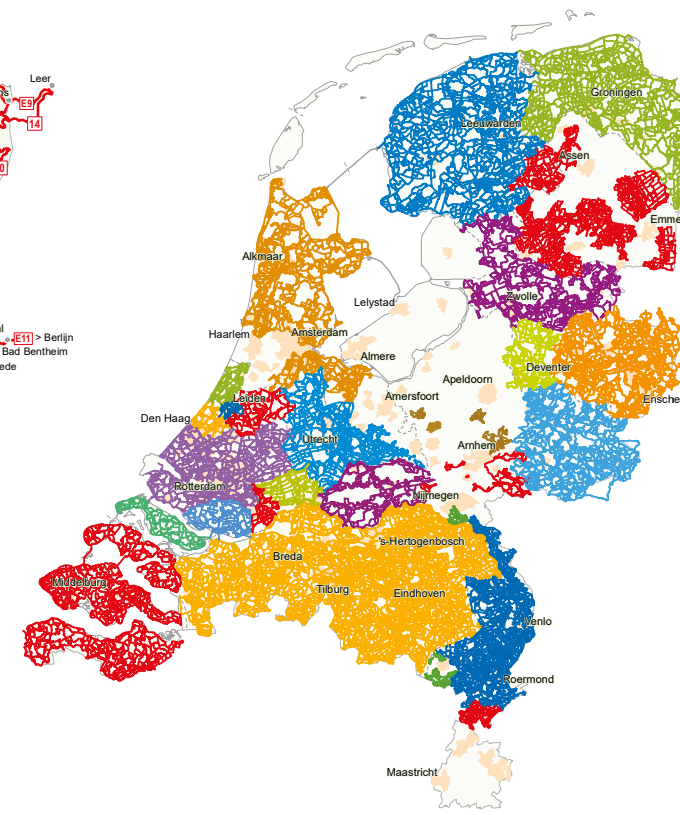
Ontwikkeling routedatabank

Het jaar 2022 was een relatief rustig jaar qua doorontwikkeling van routenetwerken in Nederland. Wandelnet publiceert inmiddels meer dan 45.000 kilometer aan knooppuntnetwerken, de Routedatabank is daarmee groeiende en het afgelopen jaar uitgegroeid tot een nog sterker instrument. De grootste groei qua kilometers vond plaats in Drenthe (Noordenveld) en Zeeland (Reimerswaal). Maar overal in het land werden doorlopende wijzigingen en grotere reconstructies doorgevoerd. Voor 2023 verwachten we in diverse regio's verdere uitbreiding van de wandelnetwerken in o.a. Drenthe, Veluwe en Utrecht-oost.

Daarnaast hebben we het afgelopen jaar verder geïnvesteerd om de aangeleverde regionale wandelnetwerk-data zo veel mogelijk geautomatiseerd in ons landelijk bestand te kunnen inlezen. Daarnaast zijn we een traject gestart om de wandelnetwerkdata en onze Lange-Afstand-Wandelpaden, Streekpaden en NS-wandelingen efficiënter te koppelen aan onze routedatabank-server. We verwachten dit ICT-traject in het voorjaar van 2023 op te leveren. Daarmee kunnen we gemakkelijk en efficiënt al onze data publiceren in één keer publiceren op Wandelnet.nl, de landelijke routeplanner, de Routedatabank, het (wandel)meldpunt, de overheids-website PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart) en de Atlas Leefomgeving van het RIVM.

LAW en streekpaden

Wandelnetwerken per regio

Wandelnetwerk

Netwerkbijeenkomst over 'kwaliteit'

In juni organiseerden Fietsplatform, KNHS, NTFU en Wandelnet een netwerkdag rondom het thema kwaliteit van de verschillende routevormen. Het gebruikersonderzoek als onderdeel van de nieuwe visie voor de Routedatabank stond centraal en werd gepresenteerd door Cindy Gelderman van Bureau voor Ruimte en Vrije Tijd. Met de aanwezigen werd gediscussieerd over de uitkomsten van dit onderzoek en voor welke opgaven we met elkaar staan. De opgaven werden geformuleerd en daar wordt in 2023 een vervolgslag op gemaakt. Wandelnet gaf een workshop over het kwalitatief hoogwaardig markeren. Een vrijwilliger nam de deelnemers mee in de opgave waar een veldmedewerker voor staat. Van het benodigde gereedschap tot het contact met terreinbeheerders en andere betrokkenen rondom zijn stukje route.

Gebruik van de routedatabank

De Routedatabank kent inmiddels ruim 300 gebruikers met rechten voor gebruik van de data. Derden gebruiken en downloaden de data of kunnen deze koppelen met de eigen server of GIS. De Routedatabank is voor Wandelnet een essentieel instrument voor de kwaliteit van het routenetwerk en de belangenbehartiging. De borging van het landelijk routenetwerk in de Omgevingswet is een belangrijke basis. Zowel landelijke, provinciale, regionale als gemeentelijke overheden moeten op basis van die wet rekening houden met de kwaliteit van het routenetwerk. Omdat alle recreatieve routedata voor hen via de Routedatabank actueel beschikbaar zijn, kan daar in de beleids- en planvorming rekening mee worden gehouden. De Routedatabank is niet bedoeld als consumententool maar als een business-to-business instrument, waarbij de data wel kan dienen voor het ontwikkelen van consumentenproducten zoals kaarten en apps.

Actuele gebruikers met rechten:

- Gemeenten
- Provincies
- Rijkswaterstaat
- Rijksdienst Ondernemend Nederland
- Routebureaus
- Recreatieschappen
- Waterschappen
- Beheerorganisaties als SBB
- Onderwijs- en onderzoeksinstellingen
- Bijna alle meldkamers
- Ruim 50 adviesbureaus
- En ongeveer 50 organisaties die de data gebruiken voor consumententoepassingen.

Samenwerking wandelnetwerken

Wandelnet werkt nauw samen met de beheerders van de regionale wandelnetwerken. Vaak is het beheer ondergebracht bij routebureaus die regionaal (Overijssel, Gelderland, Limburg) of provinciaal (Utrecht, Brabant en Groningen) georganiseerd zijn. Op andere plekken wordt het beheer uitbesteed aan gemeenten (Zuid-Holland) of recreatieschappen (Noord-Holland, Friesland en Drenthe). In Flevoland is geen wandelnetwerk en in Zeeland zijn meerdere partijen betrokken bij het routebeheer. Wandelnet verzamelt de digitale routedata van alle beheerders en beheert, actualiseert en distribueert deze op verschillende manieren. De routedata wordt doorgezet naar de Routedatabank en wordt daarmee zichtbaar in de landelijke wandelrouteplanner, app en op de website. Daarnaast vormt de routedata de basis voor Meldpuntroutes.nl. Als op de route fouten of barrières voor komen kan de melder dit op een routelijn melden. De melding wordt doorgezet naar de beheerder van de routelijn, die de melding oplost en mogelijke aanpassingen pleegt, die Wandelnet op haar beurt vervolgens verwerkt in de Routedatabank en routeplanner.

Toepassing en gebruik

Dat het basisroutenetwerk 'staat' is één ding, maar we doen het uiteraard voor de wandelaar. Alle LAW's, en Streekpaden worden naast de alom bekend wandelgidsen ook digitaal aangeboden aan wandelaars via Wandelnet.nl en de routeplanner. Hier vind je ook de NS-wandelingen, rondwandelingen en wandelroutes van partners. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de statistieken voor toepassing en gebruik van de 'app, routeplanner en vernieuwde website' door wandelaars in Nederland. De activiteiten voor toepassing en gebruik bestaan uit:

- Faciliteren van de consumentenportal en de wandelapp
- Beheer en onderhoud van de website leveren van marktinzicht uit de website
- Content verzorgen voor professionals (onderzoek, tools en advies)
- Versturen maandelijkse nieuwsbrief naar wandelaars
- Faciliteren van digitale routeplanner en uitbreiden routeaanbod door netwerken van routebureaus

A Wandelnet.nl

In 2022 stond heeft Wandelnet verder ingezet op de doorontwikkeling van de website in gebruiksvriendelijkheid en uitstraling. De website heeft een update gekregen en is voorzien van een nieuw jasje en dient wandelaars nog makkelijker op weg te helpen in hun zoektocht. Het online platform is nu veel makkelijker in gebruik en biedt bezoekers meer informatie en wandelinspiratie voorafgaand aan een wandeling. Een goed voorbeeld is de manier waarop bijvoorbeeld de pagina van de Streekpaden wordt getoond. In één oogopslag is nu duidelijk waar de wandelroute ongeveer loopt in Nederland, daarnaast zijn de meerdaagse wandelroutes van minimaal 150 km lang opgeknipt en beschikbaar als losse dag wandeling. Naast de uitstraling is er ook geïnvesteerd in de gebruiksvriendelijkheid en online vindbaarheid van de website. Ondanks het investeren in de vindbaarheid zien we helaas een terugloop in het aantal unieke bezoekers en sessies t.o.v. voorgaande jaren. De terugloop t.o.v. de afgelopen twee jaar is grotendeels te verklaren door de stroomversnelling waarin wandelen belandde door het sluiten van alternatieve sportfaciliteiten gedurende de pandemie. Een

nieuwe doelgroep ontdekte in deze periode het wandelen. Nu alles weer geopend is, zien we dat de vraag naar wandelroutes weer iets afneemt. Positief is wel dat wandelaars die Wandelnet inmiddels kennen de website vele malen vaker weten te vinden, zie de groei in het aantal paginaweergaven in 2022.

Websitestatistieken gebruikers:

2018	728.865
2019	733.877
2020	1.008.104
2021	1.156.581
2022	934.516

Websitestatistieken sessies:

2018	1.249.913
2019	1.276.947
2020	1.714.799
2021	2.126.547
2022	1.743.049

Website aantal paginaweergaven:

2018	5.763.554
2019	6.122.304
2020	7.077.070
2021	9.617.674
2022	14.855.633

B Routeplanner en app

In 2022 werden via de website en app van Wandelnet maar liefst 399.741 routes en/of routebeschrijvingen gedownload; van de bekende Lange-Afstand-Wandelpaden, Streekpaden tot NS-wandelingen én OV-stappers. Daarnaast vind je in de routeplanner en app nu ook wandelroutes van partners.

Onderstaande statistieken tonen een toename aan in het aantal downloads over de afgelopen jaren. De ontwikkeling van de routeplanner staat dan ook niet stil, het afgelopen jaar is de gebruiksvriendelijkheid van de routeplanner stapje voor stapje steeds verder geoptimaliseerd. De app is nu overzichtelijker en is daarnaast ook makkelijker in gebruik. In 2023 zal Wandelnet een verdiepend gebruikersonderzoek uitvoeren onder de achterban van Wandelnet om te onderzoeken waar nog verbeterlagen gemaakt kunnen worden. Aandachtspunt voor komend jaar is om de optie om zelfgemaakte wandelroutes in te laden in de app te verbeteren. Voor de opletende gebruikers, ook de app wordt inmiddels weergegeven in de nieuwe huisstijl van Wandelnet.

Jaar	Routeplanner	NS-wandelingen	OV-stappers
2019	96.282	21.648	23.590
2020	247.935	31.567	47.792
2021	292.595	36.370	66.072
2022	308.431	40.660	50.650

C Voor professionals

De missie van Wandelnet is om Nederland mooier te maken voor wandelaars. Dat lukt alleen als ook bestuurders, beleidsmakers, plannenmakers en adviseurs het belang inzien en de toegevoegde waarde van wandelen inzien. Zij zijn de belangrijkste personen die zich sterk moeten maken voor het van het verbeteren van de kwaliteit van wandelen in Nederland. Om dat te bereiken zetten we onze kennis en ervaring uit de praktijk in als adviespartner om het belang van wandelen te agenderen, mee te denken en concrete oplossingen aan te dragen voor soms complexe vraagstukken. Of het nu gaat om bijvoorbeeld het creëren van ruimte voor lopen in de gemeentelijke omgevingsvisie, haalbare oplossingen voor barrières voor wandelaars, of de vraag wat je kunt doen als een openbaar wandelpad ineens afgesloten wordt. Als kennispartner zorgen we voor de juiste middelen en informatie om tot een goede oplossing te komen voor wandelaars. Het afgelopen jaren heeft Wandelnet een strategische keuze gemaakt en bepaald dat de content voor professionals onderdeel is van 'wie wij zijn en wat we doen' als Wandelnet. De content die voorheen stond gepubliceerd op werkenaanwandelen.nl is daarom geïntegreerd op de website wandelnet.nl, zodat de tools en informatie beter vindbaar zijn voor professionals. Daarnaast kan Wandelnet op deze manier beter laten zien aan de buitenwereld waar we ons allemaal voor inzetten en hard maken.

Kennis en monitoring

Jaarlijks zorgt Wandelnet voor jaarmetingen en updates van kerncijfers voor wandelen die naar provincies zijn uitgesplitst. Het gaat dan om cijfers over wandelen in algemene zin (herkomst, bestedingen, waardering, routegebruik) en trends die van invloed zijn op wandelen en toekomstige productontwikkeling. Wandelen was altijd al ontzettend populair, maar met de pandemie als katalysator belande de populariteit van wandelen de afgelopen jaren in een heuse stroomversnelling. Inmiddels ligt de pandemie achter ons en zijn ook alternatieve sportfaciliteiten weer geopend en dat zien we ook terug in de cijfers. Toch heeft een grote groep 'nieuwe' wandelaars het wandelen tijdens de pandemie ontdekt, waaronder jongeren. Reden genoeg voor Wandelnet om dit jaar de handen ineen te slaan samen met de ANWB en onderzoek te doen naar wandelende jongeren.

- Publiceren en maken jaarlijkse updates van kerncijfers over wandelen
- Uitgeven Nationale Wandelmonitor op basis van onderzoek
- Aanvullend onderzoek en beschikbaar stellen voor informatie aan stakeholders

A Nationale Wandelmonitor & Jongeren en wandelen

Eind 2021 bracht Wandelnet de Nationale Wandelmonitor uit, een inspirerend onderzoeksrapport dat eens per vijf jaar verschijnt. Het onderzoeksrapport geeft een gedetailleerd inzicht in alle trends en ontwikkelingen op het gebied van wandelen en het gedrag van de wandelaar in Nederland. Uit het onderzoek kwam naar voren dat ongeveer twee-derde van alle Nederlanders in 2021 een wandeling maakte van tussen de 5 en 10 kilometer. En dat wel gemiddeld 57 keer per jaar. Een hype? Nee hoor! Van alle Nederlanders die meer zijn gaan wandelen, gaf maar liefst 83% aan om dat ook na de pandemie te blijven doen. Als centraal aanspreekpunt voor kennis over wandelen deelde Wandelnet de uitkomsten ook met stakeholders, zoals routebureaus en provincies. Daarnaast werden de uitkomsten van het onderzoek ook in de landelijke en regionale media opgepakt. Ankie van Dijk, directeur Wandelnet, vertelde enthousiast over de uitkomsten in het landelijke NOS-journaal.

Jongeren en wandelen

Uit de onderzoeksresultaten van de Nationale Wandelmonitor bleek dat een grote groep nieuwe wandelaars het wandelen heeft ontdekt tijdens de pandemie. Vooral jongeren gingen in deze periode veelvuldig aan de wandel, met doordat alternatieve

sportfaciliteiten tijdelijk gesloten waren. Uit de resultaten bleek dat van al deze wandelaars maar liefst 83% van de respondenten aan gaf het wandelen ook na de pandemie te blijven doen, vooral ook jongeren. Reden genoeg voor Wandelnet om in 2022 in te zoomen op deze nog vrij onbekende nieuwe doelgroep binnen het wandelen. Wandelnet sloeg de handen ineen samen met de ANWB om uit te zoeken hoe deze doelgroep zich laat inspireren, wat ze precies zoeken in een wandeling en wat de motivatie om te gaan wandelen. Jongeren geven aan op zoek te zijn naar rust, willen graag onthaasten en zoeken een zen-momentje voor zichzelf. Bekijk het onderzoeksrapport 'Jongeren en wandelen'.

B Kennisbijeenkomst 'kwaliteit en waardering wandelnetwerken'

In september werd een kennisbijeenkomst georganiseerd voor alle routebeheerders die een regionaal wandelroutenetwerk in hun beheer hebben. In Overijssel werd in 2021 een onderzoek gehouden onder wandelaars over de kwaliteit en waardering van routenetwerken (wandelen en fietsen) in de provincie. De uitkomsten van het onderzoek en de onderzoeksmethode werd door Overijssel ter beschikking gesteld aan Wandelnet. Wandelnet gaat dit onderzoek, uitsluitend voor wandelen, inzetten om de kwaliteit en waardering van wandelnetwerken in de verschillende provincies te meten. Hoe beoordeelt een

wandelaar het wandelnetwerk bijvoorbeeld in Utrecht? Waar kan het wandelnetwerk verbeterd worden? Enerzijds geeft het onderzoek deelnemende provincies inzicht in de kwaliteit en waardering van het eigen wandelnetwerk. En waar zij kunnen verbeteren. Anderzijds geeft het Wandelnet, als autoriteit op het gebied van wandelen, de mogelijkheid om landelijk de verschillende provincies te benchmarken. Het is daarbij niet de bedoeling om in competitief verband provincies met elkaar te vergelijken, wel moet het provincies handvatten bieden in waar zij het wandelnetwerk nog kunnen verbeteren voor wandelaars. De

insteek van het onderzoek zal daarbij voor elke provincie hetzelfde zijn, waar op provincieniveau nog eens de mogelijkheid is voor het toevoegen van een add-on met specifiek vragen die alleen van belang zijn voor specifiek. Inmiddels zijn de eerste gesprekken gevoerd en is er een inventarisatie gehouden onder alle routebureaus. In 2023 start het onderzoek met drie á vier deelnemende provincies, waarbij we geloven dat goed voorbeeld doet volgen.

Belangen- behartiging en lobby

Nederland mooier maken voor wandelaars lukt alleen als ook bestuurders, beleidsmakers, plannenmakers en adviseurs het belang inzien van het verbeteren van de kwaliteit van de infrastructuur voor wandelen in Nederland. Om dat te bereiken wordt kennis en ervaring uit de praktijk ingezet om het belang van wandelen te agenderen bij overheden. Daarnaast dragen vrijwilligers concrete oplossingen aan voor soms complexe vraagstukken. Of het nu gaat om de kwaliteit van routes, het voorkomen van barrières voor wandelaars, of het tegenhouden van de afsluiting van een openbaar wandelpad: Wandelnet behartigt landelijk, regionaal en lokaal met vrijwilligers de belangen van de mens te voet. Ook als bijvoorbeeld veerponten dreigen te verdwijnen.

A Twaalfstal en belangen in de provincie

Een netwerk van 12 provinciale vrijwilligers in de belangenbehartiging verzorgt in elke provincie al jaren de contacten met overheden, volgt beleidsontwikkelingen op de voet en levert concrete bijdragen aan relevante beleidsprocessen op provinciaal en lokaal niveau. Dit 'twaalfstal' is het gezicht van Wandelnet en vormen oren en ogen in het veld om op te komen voor de belangen van wandelaars. Deze provinciale belangenbehartigers werken vaak in teamverband samen in de provincie en zij opereren in een netwerk van andere organisaties die vergelijkbare belangen vertegenwoordigen. De belangenbehartiging kende in 2022 een aantal speerpunten, successen en lopende zaken. Er werd voor gezorgd dat wandelen werd opgenomen in gemeentelijke omgevingsvisies en mobiliteitsplannen, de belangen van wandelaars werden verdedigd bij plannen om wandelpaden af te sluiten en er werd aandacht gevraagd voor de meerwaarde van wandelen voor een gezonde werk- en leefomgeving. Dat doen we langs niet altijd alleen, in onze doelstelling vinden we meerdere partners die dezelfde belangen delen als Wandelnet. Momenteel participeert Wandelnet in de volgende allianties:

- Mobiliteitsalliantie
- Deelname aan de Beweegalliantie (zie C. 'Werken in beweging')
- Coalitie NLBuiten (zie C. 'Bewandelbaar landschap')
- Groenell

B Advies

Provinciale Statenverkiezingen en Waterschapsbesturen

In 2022 stond voor het twaalfstal belangenbehartigers de voorbereiding op de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschapsbesturen (15 maart 2023) hoog op de agenda. Immers, door voorafgaand al de juiste contacten te leggen of aan te halen met partijen en politici wordt de kans groter dat er ook in de nieuwe colleges en besturen aandacht (en geld) komt voor wandelen. Op enkele grotere, inhoudelijke thema's waren beleidsvrijwilligers actief, al dan niet binnen het verband van 'expertteams'. Met deze experts op het gebied van water, natuur en landschap, omgevingswet, sport en gezondheid, barrières, wegenwet en mobiliteit hebben we veel slagkracht om landelijk te lobbyen en het belang van wandelen onder de aandacht te brengen. Ook om daarnaast het twaalfstal te ondersteunen met actuele en toepasbare kennis over ontwikkelingen waarmee we wandelen onder de aandacht kunnen brengen.

Nieuwe barrières voor wandelaars voorkomen

Wegen, kanalen en rivieren, spoorwegen en afgesloten gebieden en paden kunnen ervoor zorgen dat wandelaars ver moeten omlopen of niet de mooiste wandelroutes kunnen volgen. Wandelnet zet zich daarom hard in om nieuwe barrières voor wandelaars te voorkomen of bestaande barrières te slechten. Het doel is het beschermen en realiseren van een fijnmazig wandelnetwerk van wegen en paden voor zowel mooie ommetjes vlakbij huis, als voor korte en lange

wandeltochten. Al langere tijd vragen de onbewaakte overwegen in Nederland onze speciale aandacht. Het opheffen van 180 Niet Actief Beveiligde Overwegen (NABO) in Nederland door wordt door ProRail (in opdracht van het Rijk) uitgevoerd en kan als gevolg hebben dat wandelaars het spoor niet meer kunnen kruisen of dat wandelaars ver moet worden om lopen via onaantrekkelijke, onveilige wegen. Nederland telde bij de start van het programma in 2016 in totaal maar liefst 83 onbewaakte overwegen die onmisbaar zijn voor wandelaars. Samen met de partners uit de adviesgroep Infrastructuur en Recreatie: ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform en NOC*NSF hebben we ons ook in 2022 weer ingezet voor goede oplossingen. Onder druk van de deadline van het Rijksprogramma (eind 2024 moet ProRail klaar zijn) en het tekort aan geld, komen sommige oplossingen die oorspronkelijk in beeld waren, zoals tunnels, bruggen of het aanbrengen van beveiliging, toch op losse schroeven te staan. Door hiervoor aandacht te blijven vragen bij het ministerie, provincies en gemeenten boeken we soms succes, maar het zal nog veel energie en lobbywerk vergen om voor de resterende onbewaakte overwegen goede alternatieven te realiseren.

Afsluitingen van dijken (al dan niet tijdelijk) vroegen meermaals onze aandacht in 2022. Voor het Grenslandpad werd na overleg met Waterschap Scheldestromen en Natuurmonumenten een mooi compromis bereikt om grotendeels buitendijks langs de Oosterschelde te kunnen blijven wandelen, met uitzondering van het broedseizoen. Het vaker openstellen van de Afsluiddijk voor wandelaars van het Zuiderzeepad tijdens de nog zeer lang durende werkzaamheden lukte helaas nog niet, ondanks steun van een groot deel van de Tweede Kamer. Voor het weer openstellen van de Hoge Dijk in Aalsmeer, waar onder andere het Pelgrimspad gebruik van maakte maakten we ons hard richting de gemeente. Met een handhavingsverzoek vroegen we om de hekken die door particuliere eigenaren zijn aangebracht te verwijderen. Deze zaak loopt door in 2023.

Inzet behouden pontje Nieuwer Ter Aa

Veerpontjes zijn voor wandelaars een erg aantrekkelijke manier om rivieren en kanalen te kunnen kruisen. Juist daarom kwam Wandelnet in 2022 in actie om de dreigende opheffing van het veerpontje over het Amsterdam-Rijnkanaal bij Nieuwer ter Aa te voorkomen. Samen met TeVoet, de Fietsersbond, Fietsplatform en de lokale actiegroep 'Laat ons niet zwemmen' zetten we een actie op touw om Minister Harbers (Infrastructuur en Waterstaat) ervan te overtuigen dat er eerst een veilige brug moet komen voordat het pontje uit de vaart wordt genomen. Door middel van een petitie, veel media-aandacht en steun van de Provincie Utrecht en gemeente Stichtse Vecht kregen we een meerderheid in de Tweede Kamer achter ons voorstel en besloot de minister eind 2022 dat de veerdienst pas wordt opgeheven als er een goed alternatief is.

Bewandelbaar landschap

De vraag naar wandelmogelijkheden is de laatste jaren flink gegroeid. Omdat het wandelen in de 'donkergroene' natuurgebieden steeds meer wordt beperkt vanwege de verstoring van kwetsbare soorten, is het van belang meer wandelpaden te creëren in het agrarische gebied en zeker in de stadsranden. Dit hebben we in 2022 op verschillende manieren op de politiek-maatschappelijke agenda gezet. Zo lobbyden we met 13 andere partijen voor het meenemen van ons recreatieve belang in de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ook organiseerden we een goed bezochte bijeenkomst op basis van onze inspiratiebundel 'Bewandelbaar landschap'. We enthousiasmeerden daarmee andere partijen om mee te werken aan meer wandelmogelijkheden in het landelijk gebied. Tijdens die bijeenkomst presenteerden we ook de uitkomsten van ons onderzoek naar de beste manieren om boeren te motiveren om hun land open te stellen voor wandelaars. Ook voor komende jaren zullen we veel tijd en energie steken in dit thema.

Ruimte voor lopen in omgevingsvisies en mobiliteitsplannen

De groeiende aandacht voor meer ruimte voor lopen in beleid en op straat wordt benadrukt door het toenemend aantal partijen (overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen) dat zich achter de doelstellingen van het platform Ruimte voor Lopen schaaft. Wandelnet is initiatiefnemer en aanjager van dit landelijke platform waar 56 organisaties partner zijn, waaronder de provincies Gelderland, Fryslân, Zuid-Holland en Utrecht. Binnen de CityDeal Ruimte voor Lopen hebben negen grote steden, de Rijksoverheid en maatschappelijke partijen zich gecommitteerd om 4 jaar te experimenteren met loopbeleid in een stedelijke omgeving. Binnen alle drie werklijnen staan we vanuit Wandelnet ons mannetje om innovatie op stedelijk loopbeleid te versterken, versnellen en te verspreiden. Samen met Rebelgroup (adviesbureau) en Fietsersbond werkten we bovendien aan een concrete uitwerking van ontwerpprincipes voor het concept '15-minutenstad', waarbij actieve mobiliteit (lopen en fietsen) voorop staat bij de inrichting van nieuwe woningbouwlocaties.

Werken in Beweging

Beweging werkt! Daarom helpen wij werkgevers om hun medewerkers vaker te laten lopen en fietsen. De afgelopen drie jaar maakten we hier in opdracht van het ministerie van VWS en samen met de Fietsersbond op vele manieren werk van. Met een platform boordevol kennis, inspiratie en een marktplaats. Met prikkelende en praktische communicatiematerialen. Met inzicht verschaffende certificering en inspirerende bijeenkomsten. Met een wetenschappelijk onderbouwde rekentool die laat zien wat meer bewegen écht oplevert. We hebben in amper drie jaar tijd, ondanks de pandemie, veel in beweging gezet! En het einde is wat ons betreft nog lang niet in zicht voor Werken in Beweging. Zeker niet nu het ministerie van VWS in het najaar van 2022 is gestart met de Nationale Beweegalliantie waar we ook als Wandelnet bij zijn aangesloten en waarbinnen we wandelen promoten als meest

laagdrempelige manier van bewegen voor de grootste groep Nederlanders.

C Projecten en campagnes

Wandel Tijdens Je Werkdag

Dagelijks wandelen betekent een drastische verbetering voor de gezondheid en kan het leven zelfs met jaren verlengen. Uit de onderzoeken van Wandelnet blijkt dat steeds meer mensen dit in de praktijk ook echt zo ervaren. Na onderzoek blijkt zelfs dat gezondheid met stip op één staat als motief om meer te wandelen. Met de landelijke campagne Wandel Tijdens Je Werkdag vragen we landelijk aandacht voor meer bewegen tijdens de werkdag. De populariteit van de Ommetje-app van de Hersenstichting is door Wandelnet het afgelopen jaar aangegrepen om werkgevers te stimuleren om werknemers meer te laten wandelen tijdens een werkdag in de vorm van een challenge. Dit kreeg landelijk publiciteit door de campagne 'Wandel Tijdens Je Werkdag', waar bijna 300 bedrijven streden om winnaar te worden van de 'Ommetje Challenge 2021! Zo'n

24.000 mensen deden in 2021 mee en de hashtag #wandeltijdensjewerk ging trending op Twitter. Voor '23 lanceren we de campagne in samenwerking met de Provincie Utrecht, ook voor komend jaar is de doelstelling om zoveel mogelijk werknemers en werkgevers bewust te maken van de voordelen van wandelen. En ze daarmee ook te activeren om in beweging te komen en van wandelen een vast onderdeel te maken van een normale werkdag.

Estafetteestok in beweging

Om in het verlengde van de Wandel Tijdens Je Werkdag meer aandacht te vragen voor beweging op de werkvloer startte Wandelnet het afgelopen jaar ondersteunend de campagne 'Estafetteestok in beweging' voorafgaand aan de Wandel Tijdens Je Werkdag. Het estafetteestokje, met als doel om meer ambassadeurs te werven voor beweging op de werkvloer, werd van hand op hand doorgegeven. Het leidde tot spraakmakende interviews en gaf een mooi inkijkje in welke rol wandelen speelt voor hen persoonlijk en binnen de verschillende organisaties. Ook voor komend jaar zal het estafetteestokje weer worden doorgegeven, startend in de Provincie Utrecht.

Ode aan onverhard wandelen

Wandelen op een onverhard wandelpad geeft een extra dimensie aan wandelen. Een onverharde ondergrond zorgt voor schokdemping en geeft het gevoel 'in het landschap' te zijn. Daarnaast heeft het onverharde pad een grote cultuurhistorische waarde en zorgt het voor meer biodiversiteit dan geasfalteerde paden. Helaas verdwijnen veel onverharde wandelpaden, ze worden geasfalteerd, afgesloten of wandelroutes verliezen hun doorgang over wegen en spoorwegen. Het afgelopen jaar heeft Wandelnet de campagne 'Ode aan onverhard wandelen' gelanceerd in samenwerking met vereniging TeVoet. In combinatie met de hashtag #ikwandelonverhard, werd er zo landelijk meer aandacht gevraagd voor het belang en behoud van eeuwenoude onverharde wandelpaden. Wandelaars door het hele land

werden gevraagd om een plaatje in te sturen van hun favoriete onverharde wandelpaadje in Nederland, daarnaast werden er door het hele land verschillende ode-wandelingen georganiseerd. Aan de hand van de ode-wandelingen werd het verhaal achter de onverharde paden verteld en de bedreiging die momenteel actueel is voor de wandelroutes. In totaal ontvingen we meer dan 400 inzendingen. De inzendingen hebben we allemaal gebundeld en samen met een advieskit teruggestuurd richting de 12 provincies. Doel van de campagne was om de onverharde paden top-of-mind te krijgen binnen de politiek.

Behoud de Gelderse veren

Rivieren worden barrières voor wandelaars wanneer ponten verdwijnen of onbetaalbaar worden. In 2021 besluit de provincie Gelderland zich terug te trekken uit het fonds omdat, zeggen bestuurders "veren slechts lokaal relevant zijn". De Veerpontencoalitie (ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform, vereniging Vrienden van de Veerponten, NTFU, TeVoet en Wandelnet) is het daar volstrekt mee oneens en voert met een petitie actie voor het behouden van de veerponten. De belangstelling en draagvlak voor de peitie is groot en nog steeds groeiende. Geef de voet- en fietsveren in Gelderland meer geld in plaats van minder en behoud de veerponten. Dat is de oproep van de Veerpontencoalitie aan alle politieke partijen die meedoen aan de provinciale statenverkiezingen. Het gemiddeld aantal omloop-kilometers bij het verdwijnen van een veer is maar liefst 17 kilometer. Dat is te voet niet te doen. Het verdwijnen van veerpontjes leidt tot omwegen, de onveiligheid voor wandelaars neemt toe en de mogelijkheid voor een mooi ommetje vlakbij huis verdwijnt. Daarnaast maakt een veerpontje een wandelroute extra aantrekkelijk en is voor veel mensen zelfs een hoogtepunt in hun tocht. Onze oproep: wijs in alle provincies de politieke partijen en anderen op de hand-out investeren in wandelen loont: 6 aanbevelingen voor jouw provincie.

Kennis- en adviespartner onverharde paden in Utrecht

De onverharde wandelpaden waren het afgelopen jaar een hot in de Provincie Utrecht. Provinciaal Statenlid E. Kamp stond op voor het behoud van de onverharde paden en stelde een motie op om de paden in de toekomst te behouden en beschermen. Wandelnet helpt daar uiteraard graag aan mee en fungeerde in het proces als kennis- en advies partner. Om de bedreiging van de onverharde paden goed uit te leggen was Wandelnet onderdeel van het dagprogramma tijdens de werkconferentie 'Trage paden' in Utrecht op 4 november.

Afzender Wandelnet

Bij Wandelnet weten we dat wandelen iedereen vooruithelpt. Omdat wandelen leuk en gezond is, draagt aan economische ontwikkeling en een duurzame samenleving. Alle Nederlanders wandelen wel eens; of je nu een ommetje maakt, de hond uitlaat, traint voor een Vierdaagse of een etappe van het Marskramerpad wandelt.

Kerntaken

Bij Wandelnet ontwikkelen en onderhouden we wandelroutes, verzamelen en delen we kennis over wandelen en behartigen we actief de belangen van wandelaars. We werken vanuit vijf domeinen: vrijwilligers, community, routes, belangenbehartiging en strategie.

Organisatie

Al meer dan 40 jaar spant Wandelnet zich in om wandelen in Nederland de plaats te geven die het verdient. Bijna 1.000 vrijwilligers zijn aan Wandelnet verbonden en worden gefaciliteerd door de mensen op kantoor die in dienst zijn van de stichting. Wandelnet heeft geen winstoogmerk en onze organisatie heeft een ANBI-status.

Community

Jaarlijks vinder er meer dan 2 miljoen bezoeken plaats op onze website. Deze wandelaars proberen we te binden door inspiratie en informatie te bieden, maar ook door een platform te creëren waarbij ze elkaar weten te vinden.

Meer dan 12.000 kilometer

Natuurlijk kent Wandelnet een belangrijke oorsprong in het maken en onderhouden van Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's) dwars door alle provincies heen die aansluiten op het buitenland en de Streekpaden. Dat doet Wandelnet samen met het Nivon en het KWBN.

Vrijwilligers

We zijn er trots op dat we onze ambities waar kunnen maken door de inzet van vrijwilligers met verstand van wandelen. Een klein bureau, met bijna 1.000 vrijwilligers maakt dat we '1 op 100 lopen'; voor iedere medewerker zijn er 100 actieve vrijwilligers in

het land. Daarmee is onze organisatie diepgeworteld in de regio en leveren we naast wandelplezier ook een groot maatschappelijk rendement.

Partners

Wandelnet opereert vanuit verschillende rollen en daarbij kennen we onze plaats in het werkveld. Soms opereren we als landelijke koepel, soms als partner in de regio, soms als gesprekspartner voor een Tweede Kamerlid, soms als markeerder van een route. Wandelnet werkt niet alleen met overheden, maar ook met bedrijfsleven. Het toeristisch bedrijfsleven bindt zich aan het landelijk routenetwerk door onder andere 'Wandelaars Welkom'. Dit keurmerk laat zien dat het bedrijf extra service biedt aan wandelaars en via onze website lichten we die bedrijven uit. Via de Wandel naar je Werkdag binden we bedrijven en organisaties aan ons doel. Al jaren is NS een belangrijke zakelijke partner voor de ontwikkeling van de NS-wandelingen.

Financiering

Voor grofweg twee derde van onze begroting doen we een beroep op publieke middelen. Een derde van onze inkomsten bestaat private middelen, zoals donaties en de verkoop van wandelgidsen. Wandelnet is een financieel gezonde stichting, waarbij we ook voor de toekomst waakzaam zijn op het juiste evenwicht tussen publiek en privaat geld.

'Een club waar je bij wilt horen'

Wandelnet is een 'club waar je bij wilt horen'. Werken bij Wandelnet betekent meer dan werk alleen en dat geldt bij uitstek voor onze vrijwilligers. Maar ook voor bedrijfsleven, partners en financiers zijn we graag een club waar je bij wilt horen: een betrouwbare partner in het werk.

 WANDELNET
Altijd in beweging